

Opetus- ja kulttuuriministeriö

kirjaamo.okm@gov.fi, jenni.nuutinen@gov.fi

Asia: Luonnos valtioneuvoston asetukseksi erityisavustuksesta varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviin toimenpiteisiin

Viite: VN/15849/2021

Sivistystyönantajien lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi erityisavustuksesta varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviin toimenpiteisiin

Sivistystyönantajat ry (myöh. Sivista) kiittää mahdollisuudesta lausua opetus- ja kulttuuriministeriölle luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi erityisavustuksesta varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviin toimenpiteisiin. Sivista on osallistunut myös OKM:n järjestämään kuulemistilaisuuteen 30.3. esityksen valmisteluvaiheessa.

Rahoituslain valmistelun yhteydessä Sivista on pitänyt tärkeänä, että **myöntämiskriteerit ovat selkeästi perustellut, läpinäkyvät sekä järjestäjäneutraalit**. Yleisesti Sivista katsoo, että esitetyt kriteerit täyttävät nämä ehdot, kunhan varmistetaan, että **kaikki järjestäjät ovat aina hakukelpoisia**.

2 § Erityisavustuksen myöntämisen kriteerit

Väestökehitys erilaistaa alueita ja haastaa myös koulutuksellisen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista eri tavoin eri puolilla Suomea. Alueellisen eriytymisen rinnalle on noussut yhä vahvemmin paikallinen eriytyminen alueiden sisällä. Sivista katsoo, että koulutustasoon, työttömyysasteeseen sekä vieraskielisen väestön osuuteen kiinnittyvät kriteerit huomioivat perustellulla tavalla erilaiset taustamuuttajat, jotka vaikuttavat heikentävästi koulutuksellisen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumiseen.

Kriteerit perustuvat läpinäkyvästi saatavilla olevaan tilastotietoon.

Asetuksella ei rajata hakukelpoisuutta. Sivista pitää tärkeänä, että erityisavustus kohdentuu tarveperustaisesti kriteerien valossa osoitettaville toimipaikoille ja toimintaympäristöihin ylläpitäjäneutraalisti. Lähtökohtana on oltava, että **yksityisen opetuksen järjestäjän on mahdollista hakea erityisavustusta esi- ja perusopetuksen tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin tasapuolisesti kunnallisten toimijoiden rinnalla**. Sivista katsoo, että erityisesti alueensa lähikouluina toimivat yksityiset perusopetuksen järjestäjät on tärkeää huomioida yhdenvertaisuutta edistävinä toimijoina. Tämä tulee varmistaa laissa opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta.

3 § Erityisavustuksen käyttökohde

Sivista pitää hyvänä sitä, että käyttökohteeksi on määritelty varsin yleisellä tasolla varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen kasvatus- ja opetushenkilöstön palkkakulut. Sivista edellyttää, että **kasvatus- ja opetushenkilöstö tulkitaan tarkoittavan laajasti eri nimikkeillä päiväkodeissa ja oppilaitoksissa toimivaa henkilöstöä**. Esimerkiksi nykyisellään varhaiskasvatuksen tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin ja laadun kehittämiseen jaettava valtion erityisavustusta on HE-esityksen mukaan käytetty laajasti opettajien, erityisopettajien, sosionomien, lastenhoitajien ja avustajien palkkaamiseen. Sama mahdollisuus on säilyttävä jatkossakin niin varhaiskasvatuksen kuin esi- ja perusopetuksen osalta.

Sivista katsoo, että opetuksen järjestäjien ja varhaiskasvatustoimijoiden on saatava itse vapaasti päättää avustusten kohdentamisesta. Liian tiukat kriteerit voivat vaikeuttaa rahoituksen tehokasta käyttöä.

Vaikutukset muihin koulutusasteisiin

Sivistan jäsenet edustavat laajasti koko koulutuskenttää. Tästä syystä Sivista tarkastelee lausunnossaan myös vaikutuksia muihin koulutusasteisiin. Sivista pitää koulutusjärjestelmän kokonaisuuden kannalta tärkeänä sitä, että tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta vahvistavia toimenpiteitä suunnataan erityisesti varhaisopetukseen sekä esi- ja perusopetukseen. Varhaisiin vuosiin panostaminen rakentaa oppijoille ehyttä koulutuspolkua. Erityisesti riittävien perusvalmiuksien turvaaminen kaikille on keskeistä seuraavalle koulutusasteelle siirtymisen kannalta.

Lopuksi

Sivista pitää tärkeänä nyt säädettävää kokonaisuutta, joka tähtää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviin toimenpiteisiin erityisavustuksin. Lopuksi Sivista haluaa kuitenkin muistuttaa, että nykyisen järjestelmän valuviat on niin ikään korjattava: ns. **kotikuntakorvauksen porrastaminen** (Laki kunnan peruspalveluiden valtionosuudesta (1704/2009), 38§, 5mom) on johtanut tilanteeseen, jossa **peruskoululaiset ovat lähtökohtaisesti epäyhdenvertaisessa asemassa koulutuksen järjestäjien perusrahoituksen osalta**. On tärkeää huomata, että useiden eikunnallisten perusopetuksen järjestäjien lähikouluina toimivat koulut sijaitsevat haasteellisilla toiminta-alueilla, mutta jo niiden perusrahoitus on alemmalla tasolla kuntien perusopetukseen verrattuna.

Helsingissä 5.4.2022

Sivistystyönantajat ry

Laura Rissanen

johtaja

laura.rissanen@sivista.fi, 041 540 4505

Annakaisa Tikkinen

elinkeinopoliittinen asiantuntija

annakaisa.tikkinen@sivista.fi, 040 356 6082